

Література:

1. Бюджетна система. Вишкіл студії: навчальний посібник / За ред. С. І. Юрія, О. П. Кириленко. – Тернопіль: Економічна думка, 2010. – 424 с.
2. Бюджетний кодекс України. Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Дем'янишин В. Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України: монографія / В. Г. Дем'янишин. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – 496 с.
4. Лободіна З. М. Вплив місцевих бюджетів на соціально-економічний розвиток територій в контексті проведення бюджетної реформи / З. М. Лободіна // Інноваційна економіка. – 2012. – № 9 (35). – С. 124–128.

Пастущин Сніжана

ст.гр. Фм – 11

Тернопільський національний економічний університет

snischana_pastutchyn@i.ua

Науковий керівник – к.е.н., доцент Дем'янюк А. В.

ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Позитивний результат здійснення реформи децентралізації в Україні сприятиме повній модернізації вітчизняної бюджетної системи у контексті зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування. Децентралізація – це процес перерозподілу повноважень та функцій на користь місцевих органів влади. Головною ознакою розвиненої держави вважається фінансова незалежність на місцевому рівні. Місцевим бюджетам надається важливе значення у соціально-економічному розвитку адміністративно-територіальних одиниць, адже вони є невід'ємною складовою місцевих фінансів. Тому розширення повноважень місцевих органів влади на засадах фінансової децентралізації забезпечить зростання обсягів дохідної частини місцевих бюджетів з метою покращення умов сталого розвитку і підвищення добробуту на місцевому рівні. Вищезазначене зумовлює актуальність дослідження питань реформування місцевих бюджетів України в умовах фінансової децентралізації.

Проблематика функціонування місцевих бюджетів України в умовах реформи децентралізації перебуває у центрі уваги досліджень таких вітчизняних науковців, як: О. Василик, В. Дем'янишин, А. Дем'янюк, О. Кириленко, В. Кравченко, З. Лободіна, І. Луніна, І. Лютий, Б. Малиняк, В. Опарін, К. Павлюк, В. Федосов, С.Юрій та ін. Проте сучасні динамічні

умови розвитку місцевих бюджетів в Україні зумовлюють необхідність подальшого дослідження проблем їх формування та виконання в умовах трансформаційних перетворень.

Основними векторами трансформації засад формування місцевих бюджетів, згідно здійснюваної реформи, доцільно визначити такі, як розширення самостійності місцевих бюджетів, забезпечення фінансової стійкості місцевих бюджетів, зростання дохідної бази місцевих бюджетів, розподіл видаткових повноважень між бюджетами різних рівнів, фінансове забезпечення утворення об'єднаних територіальних громад та модернізація міжбюджетних відносин [2].

Змінивши порядок розподілу податкових і неподаткових надходжень між державним і місцевими бюджетами, з 1 січня 2015 р. Україна здобула новий механізм функціонування бюджетної системи. У складі доходів місцевих бюджетів в частині податкових надходжень відбулись суттєві зміни, зокрема, відбулась передача на місцевий рівень таких податків, як [3]:

- 80% екологічного податку;
- 10% податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки;
- 50% рентної плати за спеціальне використання води (крім об'єктів місцевого значення);
- 50% рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування;
- 25% рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення.

За новими правилами відбувся наступний перерозподіл податку на доходи фізичних осіб [3]:

- 25% зараховується до державного бюджету, а з податку на доходи фізичних осіб, що сплачується (перераховується) на території Києва – 60 %;
- 15% зараховується у дохід загального фонду обласних бюджетів;
- 60% податку зараховується до загального фонду бюджетів міст обласного (республіканського) значення, районних бюджетів чи бюджетів об'єднаних територіальних громад;
- 40% зараховується до бюджету міста Києва.

Згідно сучасних нововведень відбулися зміни в структурі розподілу екологічного податку. Так, до державного бюджету надходить 20% коштів від нього (до реформи децентралізації було 65%), а до місцевих бюджетів – 80%. Якщо розглядати розподіл коштів за рівнями місцевих бюджетів, то в обласні бюджети зараховується 55% екологічного податку (до реформи децентралізації було 10%), а в бюджети територіальних громад – 25% податку. В бюджеті міста Києва залишається 80% надходжень від зазначеного податку [1].

**Показники виконання доходів місцевих бюджетів України
за 2015 – 2017 рр., млрд.грн. [4]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р. (січень-вересень)
Загальний фонд	99,8	146,6	134,9
ПДФО	53,6	79,0	77,8
Плата за землю	14,5	23,3	19,9
Податок на нерухоме майно	0,736	1,4	1,8

Проаналізувавши дані таблиці 1 ми спостерігаємо, що до загального фонду місцевих бюджетів України (без урахування трансфертів) за 2015 р. надійшло 99,8 млрд. грн., що складає 116,0% від річного обсягу надходжень, затвердженого місцевими радами. Приріст надходжень у порівнянні з 2014 р. склав 42,1% або 29,6 млрд. грн. В свою чергу за 2016 р. надійшло 146,6 млрд. грн., що складає 116,3% від річного обсягу надходжень, а приріст надходжень до загального фонду у порівнянні з 2015 р. склав 49,3% або 48,4 млрд. грн. Тоді як за січень – вересень 2017 р. надійшло 134,9 млрд. грн., що складає 79,8% від річного обсягу надходжень із змінами, затвердженого місцевими радами, а приріст надходжень проти січня – вересня минулого року склав 29,9% або 31,1 млрд. грн. [4].

У розрізі доходів місцевих бюджетів України переважають податкові надходження та відзначаються темпи їх приросту. Так, темп приросту фактичних надходжень податку на доходи фізичних осіб за 2015 р. у порівнянні з 2014 р. становив 123,1%, плати за землю – 130,3%; за 2016 р. у порівнянні з 2015 р. темп приросту фактичних надходжень податку на доходи фізичних становив 147,3%, плати за землю – 161,2%. Важливо зазначити, що темп приросту фактичних надходжень ПДФО за січень – вересень 2017 р. становив 40,0%. Отже, значне зростання спостерігається за податковими надходженнями до місцевих бюджетів України, що обумовлено змінами у розподілі ПДФО між державним і місцевими бюджетами, а також змінами у процедурі адміністрування плати за землю [4].

Доцільно зазначити, що відбулися також зміни у формуванні неподаткових надходжень місцевих бюджетів України. До зазначених змін належать, зокрема, передача державного мита та коштів від оплати адміністративних послуг в регіони. Проте деякі доходи залишились та належать державному бюджету, а саме: половина адміністративного збору від державної реєстрації прав на нерухоме майно і державної реєстрації фізичних осіб-підприємств та юридичних.

Отже, реалізація реформи фінансової децентралізації демонструє чітку тенденцію до нарощування дохідної бази місцевих бюджетів і створює передумови для забезпечення соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Проте з метою подальшої успішної реалізації реформи децентралізації доцільно дотримуватися принципу збалансованості бюджетної системи та рівноваги між переданими повноваженнями на місцевий рівень й бюджетними ресурсами задля їх забезпечення.

Література:

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р., № 2456-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

Дем'янюк А. В. Формування місцевих бюджетів в умовах здійснення реформи децентралізації/ А. В. Дем'янюк // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – №11. – С. 23 – 25.

Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» від 28.12.2014 р. № 79-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/79-19>

Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>

Петрушка Світлана

ст. гр. ФМ-12

Тернопільський національний економічний університет

svetochkape@i.ua

Науковий керівник – к.е.н., доцент Коломийчук Н.М.

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Місцеві бюджети є визначальною ланкою місцевих фінансів, за рахунок яких відбувається формування, розподіл і використання грошових та інших фінансових ресурсів для забезпечення місцевими органами влади покладених на них власних та делегованих функцій і завдань. Рівень економічного і соціального забезпечення фінансової стабільності окремих територій залежить саме від належного виконання місцевих бюджетів. Тому для ефективного виконання показників місцевих бюджетів необхідна правильна організація системи контролю на ними.

Контроль за бюджетними коштами є складним і на даний момент актуальним процесом. У зв'язку з цим його досліджують багато науковців Т. Боголіб, О. Бречко, О. Кириленко, В. Дем'янишин, С. Юрій, М. Корнієнко, І. Луніна, В. Шевченко та інші.